

— Voinet kai kertoa sen minulle.
— Jos haluat kuulla.

Hän näytti pinnistävän muistiaan, tapaili hetken alkusanoja ja kertoi sitten seuraavasti.

— Olin vielä lapsi, lienekö ollut n. 12-vuotias, kun kerran kauppalamatkalla isäni kanssa minua alkoi kovasti janottaa. Sivuuttaessamme erästä taloa isäni pysähtyi hevosemme ja me astuimme rattailla alas pyytääksemme juotavaa. Talon pihassa oli kaivo ja kaivolla kippo, joten meidän tarvitsi vain nostaa sillä raikasta juomavettä, mutta silloin tuli talonportaille nuori nainen, joka kehoitti meitä käymään sisälle nauttimaan juotavaa. Isä oli kuitenkin jo ehtinyt tarttua kippoon ja kohottaa sitä kun se samalla irtautui kannattimestaan ja putosi kaivoon.

— Jos kippo putoaa kaivoon, tietää se hyvää, muistan tuon nuoren naisen silloin naurahtaan sanoneen ja hän ei millään suostunut, että olisimme ryhtyneet kippoa ylösottamaan, kuten isäni olisi tahtonut.

En tiedä miten tuo tapahtuma lieneekään silloin painunut mieleeni niin että en ole sen elävyyttä vieläkään unohtanut . . .

Toverini mietti hetken ja jatkoi:

— Viime yönä näin tuon saman tapahtuman jälleen unissani juuri samanlaisena kuin se silloin tapahtui, mutta sitä seurasi omituinen jatko. Unessani muuttui tuo muistossani miellyttävä nainen yhtäkkiä huuhkainmaiseksi ämmäksi, joka alkoi huutaa: Tulee pimeä, tulee pimeä, mustaa sataa taivaasta alas! Ja samassa muuttui tuo kaunis kesäpäiväinen uneni ulvovaksi myrskyksi ja taivaalta satoi aivankuin mustia lumihiuhteita niin että yht'äkkiä seisoin yksin ja pimeässä. Silloin kuulin isävainajani äänen läheltäni: — Kestä, et sinä ole yksin! Ahdistukseni oli kuitenkin sanoin kuvaamatonta, mutta silloin väliäni mielestäni: Kulje vastatuuleen niin tämä musta sade loppuu pikemmin. Läksin taivaltamaan varmaan itää kohti. Jalkani olivat kuin lyijyä, harteillani tun-

tui olevan hirmuinen taakka ja taas kuulin isäni äänen: — Tämä on sinun osasi, kestä vielä hetkinen! Toverini keskeytti ja kuunteli tarkkaavaisena, samoin minäkin. Lapin laaja lakeus levittäytyi kuitenkin äänettömänä ympärillämme lukuunottamatta yhä harvenevia tykin laukauksia.

— Niin, sitten muuttui uneni jälleen kauniiksi ja valoisaksi, jatkoi toverini — Olin joutunut kesäiseen tuoksuntäyteiseen puutarhaan nojaten auringon lämmittämää, vihreää ruohopengermää vasten kun näin hänen, Irman, tulevan kukkivien puiden reunustamaa käytävää pitkin minua kohti. Jatkolan Irman, kai muistat hänet?

— Kyllä, vastasin.

Toverini näytti tulevan hieman hämillen ja jatkoi ujana:

— Hän . . . hän tuli luokseni ja suuteli minua . . . ja . . . rajaton hyväntunne valtasi silloin mieleni. — Jumala on vihdoinkin antanut meille kaikki takaisin, sanoi hän. Kiersin käteni hänen ympärilleen ja me aloimme yhdessä kulkea niin keveästi kuin vain unessa sen voi tehdä . . .

Toverini katsoi kohti vihollisen miehittämää paikkaa ikäänkuin sieltä olisi auennut tie tuonne hänen untensa onnelaan.

En ole uskonut uniin. Mutta minusta tuntuu, että voiton varmuus mielestäni kasvoi toverini lopetettua kertomuksensa. Hänen matala, syvä rauhallinen äänensä kaikuu yhä vieläkin korvissani, vaikka olemmekin jo joutuneet kokonaan erilleen toisistamme kun hän lopetti kertomuksensa huudahtaen:

— Jumal'avita, tämä yö muuttuu päiväksi!

Oinen viima alkoi puhaltaa yli tunturin laen, mutta tuntui siltä kuin sillä ei olisi ollutkaan tavallista jäätävää vaikutustaan.

Alikers. V. P.

Sanoi . . .

»Kunnon rakuunalla pitää aina olla rautalankaa taskussaan», sanoi ratsumestari kun pyhäpukutarkastusta piti.

*

»Pk.käsittelyä», sanoi rakuuna Sassali pannukakkua.

*

Kornetti: »Mikä on lakipiste?»

Alokas: »Lakipiste löytyy Satoväen rikoslaisissa.»

*

»Ratsaille!», sanoi alikersantti Murjunkorpi kun alokkaita sänkyyn komensi.

*

»Hymyä kyynelten läpi», sanoi alokas ensimmäisen ratsatuksen jälkeen.

Miksi Sergeistä ei tullut sankaria

Surullinen oli muodoltaan Sergei Ivanovitsh, surullinen ja synkkä. Istui tupansa penkillä vanhan postireppunsa vieressä ja tuijotteli lattiaan. Eukko siinä tuvassa hääräili, mutta sanaton oli hänenkin liukas kielensä tällä kertaa.

Vanha oli jo Sergei ja postinkuljettajana kylien välillä toimi, milloin kivuloiselta jalaltaan siihen kykeni tai pohmelostaan tarpeeksi selvisi. No, virkansa hoiti miten, kuten, ja postia kanto, kun muisti ja kerkesi, mutta hyvin olivat sentään ukko ja akka tähän asti »parjanneet», vain toveri komisaari oli toisinaan haukkua raskutellut ja Siperialla uhkailut. Mutta »soromnoo», sehän kuului vapaan ihannevaltion jokapäiväiseen leipään — jota muussa muodossa oli yhä vaikeampaa saada — ja ellei olisi komisaari haukunnut, ka, tshort, pahoin silloin olisivat asiat olleet.

Niinkuin nyt. Ei ollut toveri komisaari enää haukunnut, mielin, kielen oli Sergeille haastellut ja tehnyt hänestä punaisen tähden ritarin. Tätä muistellaan Sergei voihkasi.

»Ka, älä sure», lohdutteli eukko Marja. »Ehkä selviät — ja saithan komisaarilta annoksen auringonsiemeniäkin. Ehkä unohtavat koko jutun.»

»Eivät unohda», vastasi synkästi Sergei ja sylkäisi. »Kirjoihin merkitsivät. Itse toveri Stalinilta oli käsky tullut, että

sankari oli joka kylästä löydettävä ja minusta, onnettomasta, se tehtiin, punainen tähti annettiin, a nyt kirjoissa olen.»

»No pitipäs, pitipäs sinun, onnettoman», huokaili Marja. »Ja moisen asian takia. Miksei toveri komisaari itse — —?»

»Ka, itsekkö! Johan nyt. Liian on viisas. Ei tahdo sankariksi — voisi joutua vaikka rintamalle. Mutta alähän, minä kelpaan, ukkorähjä, ka, nyt vallankumouksen pelastanut olen — —»

Samassa aukeni tuvan ovi ja itse toveri komisaari kaikessa sotaisessa uljuudessaan astui sisään. Päiväkin sanoi. Tuosta alentuaisuudesta Marjankin sydän hätkähti.

»Suvaitkaa istuutua, toveri komisaari, soperteli hän. »Istukaahan toki. Tuota noin, eikö voitaisi sitä sankaruutta vähän järjestellä? Noin vain hiljaa. Eihän tuosta meidän Sergeistä siksi ole. Ja voisi toveri komisaari saada hyvän kananpaistin. Eihän meillä kanoja tosin ole, mutta tämä Sergei kun on sellainen tarkka ja tosi vallankumouksellinen, niin kas, paikan tietää, josta toveri komisaarille voisi kanan matkallaan liikkivoida. Mitä lienevätkin vastavallankumouksellisia kanoja, niin ovat pulleita — —»

»Mitä höriset, Marja!» komisaari ärähti. »Sabotaashista sota-aikana haastelet, varo luitasi. Toveri Sergei sankari on, sillä hyvä. Kirjoihin on merkitty ja tieto Moskovaan lähetetty. Suuri on kunnia Sergei-ukolla ja koko Lugatschkan kylällä, josta sankari löytyi. Stalinin kuvan tieltä pelasti, johon suomalainen partio sen pudotti. Jalo teko, niin kirjoitin ja nyt Sergei sankari on.»

»Mutta, mutta», änyktyi tämä. »Eihän täällä ole ollut suomalaisia, omalta kuormastolta se putosi, itse näin, toveri komisaari.»

»Suu kiinni, haisunäätä! Mitä sinä näit, ukkorähjä. Suomalaisilta putosi, kun minulta lainaamalla siiväällä niitä ampumaan aloit. Niin on kirjoitettu, tiedä se ja komisaari mullisti silmiään niin hurjasti, jotta kaikki vastaväitteet lopuivat.»

Synkkänä istui Sergei, istui kuin omissa hautajaisissaan ja Marja huokasi: »Vai on tieto Moskovaan asti lähetetty.»

»Niin on, sinä tallukka», ärähti komisaari, »ja muistakin pitää kieleksi kurissa. Ka, ennen olisit niistä kanoista puhu-

nut, niin ehkä olisi Sergei voinut välttyä kunnia. Nyt ei voi. Mutta siitä saitte, kun vallankumouksellista yhteishenkeä puuttuu. Elää töllötätte vain kuin siat. Oikein oli, että punainen sankari Sergeistä tehtiin.»

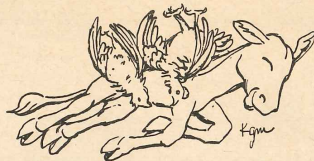
»Mutta eiköhän sentään, jos Sergei vaikka vasikan komisaarille varastaisi», Marja parahti.

»Jaa, vasikan», komisaari toisti. »Sen kanan lisäksi! No, ehkä käy laatuun, jos nopeasti lihat minulle toimitatte.»

»Toimitamme, toimitamme, heti jo ensi yönä», vakuuttelivat Sergei ja Marja. »Ei muuta kuin odotat ja vastaanotat, toveri komisaari. Ensi yönä saat vasikan ja kanan.»

»Vasikan ja kaksi kanaa, senkin hyltyä, ärähti komisaari.

»No, olkoon menneeksi, kirje ei vielä ole lähtenyt, kirjoitan sen uudelleen, Pjotr Pavlovitschista sankarin teen. Nuorem-
pikin on, jos sotaan lähettävät eikä koskaan komisariaan

ELÄVÄ USKO

Sentähden te riemuitsette, vaikka te nyt, jos se on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa, että teidän uskonne kestävyys koetuksissa havaittaisiin paljoa kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tullessa koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.

I Piet. I: 6—7.

Uskoon tuleminen on ihmisen elämässä suuri ja kallis asia. Se on ikäänkuin silmien avautumista näkemään sellaista, mitä aikaisemmin ei ole nähnyt. Tai se on ikäänkuin elämän matkan päämäärän selventymistä. Lähdetään tielle ja päättävästi kuljetaan kohden Siionia. Uskoon tuleminen on myöskin luottamuksemme asettamista Jumalaan. Hänelle avataan sydän ja annetaan hänen nähdä, mitä siellä on. Häneltä otetaan vastaan anteeksianto. Jeesuksen rististä tulee sielun pakopaikka ja turvapaikka syntiä vastaan. Ja sen takaa näkyy päämäärämme kirkkaudessa, jota kohden hyvä Jumala meitä johdattaa.

Mutta uskoon tulleelle muodostuu uskossa pysyminen kalliiksi kilvoituksen asiaksi. Kukaan uskova ei säästy kiusauksilta, jotka koettavat horjuttaa hänen uskoaan ja erottaa hänet Jumalan rakkaudesta, joka on Jeesuksessa Kristuksessa. Kaikkien uskossa vaeltavien kokemus on tämä: »Täällä' on sota, kilvoitus, vaiva ja työ». Usko ei ole kerta kaikkiaan val-

muista. Olkoon hän sankari, jos ensi yönä minulle lihat toimitatte. Mutta jos kiinni joudutte, niin hirteen omin käsin teidät vedän. Ja sitten suu kiinni. Muutoin — — ja komisaari löi kädellään uhkaavasti sivulla riippuvaa naganiaan.

»Kiinni pysyy, varmasti», vakuuttivat Sergei ja Marja kumarrellen, »ja lihat tulevat heti, kun ensi yönä käydään vark... tuota, likvidoimassa. Kun on tuo toveri komisaari niin kelpo kansan mies ja tosi vallankumouksellinen. Ka, isäsemme olet, oikea huoltaja, aina sinua auliisti palvelemme.»

Komisaari poistui ja tyytyväisyys vallitsi pikkutuvasa. Ei tullut Sergeistä »sankaria» kun varkaisiin mennä lupasi, mutta olihan rauha taasen palannut tölliin — ainakin tois-
taiseksi.

Y. R.

mis asia, vaan se on vaellusta, matkan tekoa. Usein valtaa matkamiehen väsymys, usein on tie raskas kulkea, usein peloittavat vaarat uhkaavat. Kukapa ei olisi esimerkiksi »Kristityn vaellusta» lukiessaan tuntenut siinä kuvattavan omaa uskonelämänsä! Vaellusta on uskovan elämä, mutta se on vaellusta Siionia kohti, missä pyhien lepo on odottamassa. Me lankeammekin monta kertaa, me väsymme ja kyllästymme vaiivoihin. Yksin uupuisimme, mutta usko on siitä ihmeellinen, että sillä on elävä Herra aina auttamassa. Usko ja Kristus kuuluvat yhteen.

Vaivan aikoina on pidettävä silmät luotuina uskon alkajaan ja päättäjään Jeesukseen Kristukseen. Hän on kulkenut niin raskaan tien, että hän tietää ja tuntee vaikeimmatkin vaivamme ja kiusauksemme ja kykenee meitä niistä auttamaan. Uskon ihmeellinen kokemus on tämä elävän Herran antama apu. Sentähden usko on voimakas ja ihmeellinen asia, kun se antaa meille Kristuksen. Ja kun meillä on Hän, niin meillä on kaikki, mitä tarvitsemme. Uskon kestävyys koetuksissa on kerran koitua kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi. Se on koetuksissa paljoa kallisarvoisempi kuin katoava kulta. Usko on ihmisen kallein asia. Ja muistakaamme, että heikkokin usko omistaa Kristuksen, joka voi uskon vahvistaa. Kansamme koettelemuksissa voimme yhteisesti rukoilla, että kristittyjen usko nähtäisiin kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, sentähden että usko kestää koetelemukset.

L. W.

Luutn. MERCER:

LAIVASTOHYÖKKÄYS

Dardanellien linnoituksia vastaan v. 1915

Laivastohyökkäys vahvasti linnoitettua Dardanellia vastaan suoritettiin maaliskuun 18 p:nä 1915; siihen ottivat osaa koko liittoutuneiden liikkuvat merivoimat, jotka oli määrätty Dardanelleille. Tämä hyökkäys olisi onnistunut, mutta miinanraivaajat eivät kyenneet puhdistamaan väylää miinakentistä, jolloin neljä liittoutuneiden taistelulaivaa iski mii-noihin, ja kolme niistä upossi salmeen, vaikuttaen sen, että hyökkäys oli keskeytettävä.

Olen kirjoittanut muistini päivän tapahtumat toimiessani meriupseerikokelaana erällä englantilaisella taisteluristeilijällä. Tehtäväni tähytysupseerina aputulojohtosemalla jätti minulle riittävästi aikaa saamaan hyvän yleissilmäyksen operatioista. Päiväkirja alkaa varhain aamulla maaliskuun 18 p:nä 1915, kun liittoutuneiden laivasto, jonka muodostavat 15 taistelulaivaa, yksi taisteluristeilijä, neljä kevyttä risteilijää, yksi lentokoneiden emälaiva, miinanraivaajia ja s-veneitä, on ankkurissa pienen kreikkalaisen Tenedos-saaren edustalla, joka sijaitsee n. 8 meripenikulman päässä Dardanellien salmen sisäntuloväylästä.

Oli tyypillinen Välimeren aamu, kun liittoutuneiden laivasto lepäsi rauhallisesti ankkurissaan. Merkinantoäänien kaikueissa laivasto alkoi liikehtii. Virren ääni ajautuu yli veden, erällä ranskalaisella taistelulaivalla pidetään aamumessua; muutamia tunteja myöhemmin sama laiva on tuhoutuva melkein kaikkein miehiin. Kahdeksan lasin soitto kaikuu laivasta laivaan ja laivasto lähtee matkalle jättäen ankkuripaikan tyhjäksi lukuunottamatta muutamia täydennyslaivoja ja aputaisteludivisioonia, joiden piti lähteä liikkeelle myöhemmin.

Olemme alkamisillamme suurimman laivastohyökkäyksen Dardanelleille, mitä nämä historialliset vedet ovat koskaan kokeneet. Johtuen salaperäisyydestä joka ympäröi operatiota, ei kukaan näytä tuntevan suunnitelmia eikä uskalla arvata tuloksia. Tiedämme, että amiraaliteitin ja laivastopäällik-

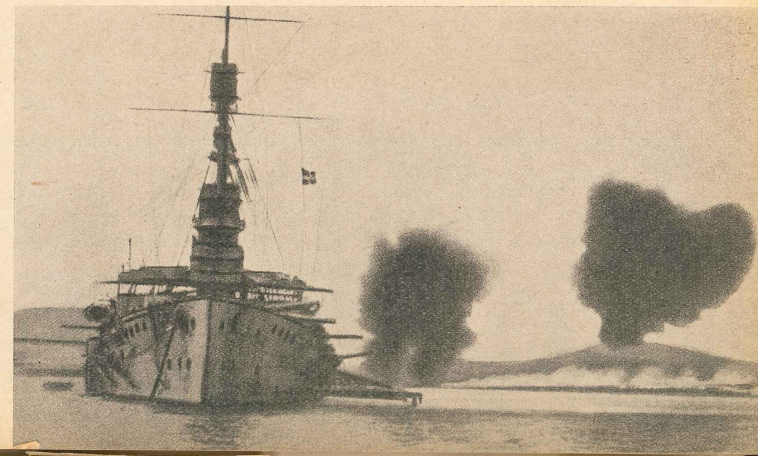
kömm vakavana pyrkimyksenä on kukistaa vahvat kapeikkoa suojelevat linnakkeet ja kulkea Marmaranmerelle. Minä henkilökohtaisesti tunnen, että edessämme oleva tehtävä on voittamaton ja että tarpeellisia valmisteluja ei ole tehty.

Hitaasti liikkuen saavumme Dardanellien suulle, sivuutamme tuhotut patterit Sedd-El-Bahrissa ja Kum-kalassa ja etenemme salmeen ensimmäille asemillemme saapuen paikalle klo 09.00. Muutamet pienet kenttätykkimukset tervehtivät meitä sivuuttaessamme historialliseen Troian-tasangon Aasian puolella, ja minä huomaan heliograafin aktiivisessa toiminnassa rannikolla.

Savupilvet osoittavat että Tshanakissa, lukuisien kapeikkoa vartioivien patterien keskuspaiikassa toimitaan kovasti; nähtävästi siellä nopeasti peräytyy Turkin laivasto sekä pienet alukset, jotka ovat olleet ankkuroituna kaupungin ulkopuolelle. Laivamme liukuvat rannikolta toiselle kolmessa linjassa ja niihin kuuluu kaiken kokoisia ja ikäisiä ranskalaisia ja englantilaisia taistelulaivoja mitä uudenaikaisimmasta 15 tuuman tykein asetusta »Queen Elisabethista» vanhaan ranskalaiseen muinajätteeseen »Henri VI:nteen saakka, jonka loistoaiika oli 25 vuotta sitten.

Taisteluryhmitys näyttää olevan sellainen, että mitä vanhempi laiva, sitä lähempänä se on vaaravyöhykettä ja on huomattavaa, että jokainen vanhemmista aluksista kesti pommituksen, jonka alaiseksi ne joutuivat. Taistelu on nyt täydessä käynnissä. Liittoutuneiden laivasto pitää jatkuvasti yllä tarkkaa tulta ja linnakkeet avaavat peloitettavan tykkitulen meitä vastaan. Onneksi ne kuitenkin tähtäävät huonosti. Kaatterit ovat tulleet perässä ja asettuvat jokaisen laivan vanaveteen, auttaakseen kelluvien miinojen upottamisessa, jos niitä huomattaisiin ja pelastaakseen elonjääneet, jos laivoissa sattuisi joitakin vahinkoja. Ne näyttävät kuitenkin vetävän puoleensa vihollisen projektiilejä kuin magneetti ja oma kaatterimme uppooa 11 tuuman ammuksen

Pommitus käynnissä. Brittiläinen taistelulaiva »Cornwallis» pommittaa Dardanellien linnakkeita.

suorasta osumasta. Miehistö pelastuu kuin ihmeen kautta ja kiipeää laivaamme.

Raskaskaliperisia ammuksia putoilee ympärillemme ja niitä tuntuu tulevan joka suunnasta. Pian opimme eroittamaan ammuksien kaliperin ja lajin niiden erikoisesta äänestä.

Ei kestä kauan ennenkuin turkkilaiset edistyvät tulenjohtos-
sa ja rupeavat saamaan osumia. Peloittava kumahuus, jota voimakas tärinä ja lentävien kappaleitten ääni säestävät, ilmoittaa heidän ensimmäisen osumansa. Keskiikaliperinen ammus, joka iskee yhteen vasemmanpuolen 12 tuuman tykeistämme. Se ei aiheuta mitään silminnähtävää vahinkoa, mutta pelkään mitä se on vaikuttanut tämän tykin tarkkuuteen.

Nyt alkaa kerrassaan kuumat oltavat. Tulee kaksi osumaa lisää, yksi raskaskaliperinen ammus osuu tähtystysasemani alle ja aiheuttaa paniikin alemmalla tulenjohtosasemalla. Kun valot ovat kaikki sammuksissa ja miehet tärisivät pelosta ja ilmoittavat, että vettä virtaa viereiseen osastoon. Naapurimme saavat myös osumia. Me lisäämme tulitehoa ja muutamme hiukan kurssia, kun saamme hetkisen olla osumilta rauhassa. »Queen Elisabeth» ampuu nyt 15 tuuman yhteislaulukausia, se on loistava näky, ja ilmeisesti se tekee hyvää jälkeä, koska savupilviä nähdään kohoavan Tshanakin ympärillä.

Keulatulenjohtolla on paljon vaikeuksia liikkuvien rannikkopatterien johdosta ja sitä häiritsevät suoraan sille ja keulamärssyn suunnatut ammuksiset. Annetaan määräys käyttää perätornia.

Vastapäsen rannan huolellisen tutkimuksen jälkeen luen näkeväni vain 1/2 meripenikulman etäisyydellä patteriaseman, josta kohoaa epäilyttävää savua tiheän metsän yläpuolelle. Perätykkitorni saa määräyksen suunnata sinne ja ampuu kolme laukausta 1400 yardin etäisyydelle. Tykit ampuvat, mutta tuloksetta. Ammunta on suoritettu jostakin erehdyksestä johtuen 14000 yardin päähän, niin että ammuksiset putoavat mahdollisesti jonkun turkkilaisen talonpojan päälle, joka viattomana kyntää peltojaan muutaman meripenikulman päässä sisämaassa! Koetetaan uudelleen paremmalla tuloksella, mutta on mahdotonta saada vaikeamaan näitä hornan kenttätykkejä. Ne on kätketty liian hyvin ja liikkuvat aina.

Pommitus on nyt raivoisaa. Saamme taas osuman ja Tshanakissa näkyy peloittava räjähdys, liekkejä ja savua nousee satojen jalkojen päähän. Ehkä on räjähtänyt joku ammusvarasto. Ranskalainen eskaaderi ampuu kaikilla tykeillään. Ihailen heidän rohkeuttaan. Meille on apuvuomia pian tulossa. Saamme ilmoituksia monista menetyksistä, mutta vielä ei ole tapahtunut mitään vakavaa materiaalin-

Kenraali Otto Liman von Sanders, saksalainen Dardanellien puolustaja.

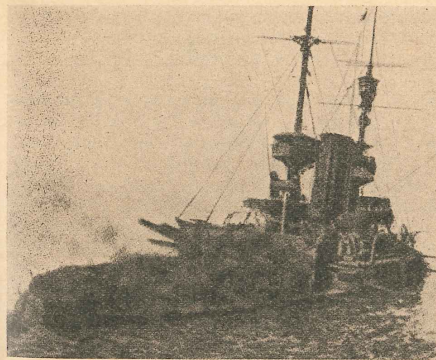
hukkaa. On onneksi, että näitä linnakkeita, vaikka ne onkin varustettu Kruppin tykeillä, saksalaiset eivät ole kokonaan miehittäneet. Muuten me olisimme kaikki tunteja sitten joutuneet tuhotoiksi. Pommitusta on nyt kestänyt noin kolme tuntia ja hermoni ovat jonkun verran kiihoittuneet kun jatkuvasti olemme laukausten myrskyn keskipesteessä. Ranskalaiset alukset poistuvat linjasta ja huomaa, että ne ovat aika huonossa kunnossa. Kun katselen niiden ohikulkua silmäni kohtaavat kauehan näyn. »Bouvois» peittyi muutama sekunnin ajan täydellisesti mustaan savu- ja höyrypilveen. Ammus tai miina on varmasti osunut sen ammuksellariin. Harvat elonjääneet, enimmäkseen lämmittäjiä, ponnstelevat vedessä ja kaatterimme pelastavat ne. Tämä on menetyks N:o 1. »Gaulois» liikkuu vaivaloisesti ja laskee pienen saaren rantaan salmen ulkopuolella, missä sitä tilapäisesti korjataan. Nämä vanhat laivat ovat taistelleet hyvin, mutta eivät voi jatkuvasti kestää uudenikäisten tykkien tulta. Niiden tilalle tulee vahvistuseskaaderi ja taistelu jatkuu raivoisana. Liikumme hiukan ja huomamme, että turkkilaisen tuli alkaa heikentyä. Vesitaso menee ohi kulkien matalalla, liian matalalla voidakseen kauan viipyä vihollisalueen yläpuolella, ja häviää tiheensä. Nämä koneet eivät pääse tarpeeksi ylös jotta niistä olisi paljon hyötyä. Saan tiedon keulasillalta, että keulamärssy on saanut osuman ja on käyttökelvoton. Tulenjohtoon ottaa komentotorni, mutta se ei voi toimia yhtä tehokkaasti kuin päätulenjohtosama.

Keulasitaan on myös tullut osuma, se alkaa palaa. Saan tietää, että pieni ammus, joka on iskenyt suoraan keulamärssyn kattoon on surmannut tai pahasti haavoittanut 12 miestä ja 3 upseeria. Lippu nousee ylös ja me pyydämme lupaa saada

Englantilaiset maikimousjoukot hyökkäävät Gallipoln niemimaalla.

jättää linja muutamiksi minuuteiksi, jotta saisimme sammuttaa tulen ja siirtää haavoittuneet pois. Lippulaiva antaa luvan ja me vetäydymme pois taistelun kuumuudesta muutamiksi minuuteiksi. — Tuli on nyt sammunut ja muutamat pahasti haavoittuneet lasketaan huolellisesti köysien avulla kannelle. Verta tippuu tulenjohtomärssystä. Siellä täytyy olla kammottavan näköistä. Asetumme paikallemme linjaan uudistunein voimin ja päättäen kostaa menetyksemme. Kello on kolmen paikkeilla ja miinanraivauslaivueita on tulossa salmeen. Kriittillinen hetki on tullut, sillä meidän on ponnisteltava kaikki voimamme kukistaaksemme linnakkeet ja raivataksemme tien miinakenttien läpi.

Vihollinenkin toteaa mitä on tekeillä ja lisää tehokkuuttaan. Ammuksia putoilee jatkuvasti ympärillämme ja miinanraivaajat saavat nyt tulikasteensa. On mahdotonta, että ne voisivat näin ollen ryhtyä työhönsä ja tulevat kaikki uppomaan ennenmin tai myöhemmin. Kello on nyt neljä ja me jälleen lyhennämme välimatkaa ja koko eskaaderi lähenee salmea joka on nyt vain 8600—900 yardin päässä verrattuna aamuisen 14000 yardin etäisyyteen. Keulasilta kytee vielä ja merenkulkuhytti on täydellisesti tuhoutunut, etumaston keskikuti on kokonaan lävistetty, kolmijalkamasto yksin kannattaa rakennetta. Me yhä jatkamme etenemistämme ja olemme nyt hyvin lähellä Aasian rannikkoa yhä ampuen niin nopeaan kuin voimme. Miinanraivaajien on täytynyt peräntyä silläaikaan suorittamatta tehtävänsä ja ne järjestäytyvät perään odottaakseen taas vihollisen linnakkeiden kukistumista. Peloittava tärähdys! Laiva nousee korkealle ja keinu ylös ja alas, kunnes asettuu. Hetken ajan vallitsee pahaenteinen hiljaisuus, jota seuraa läpitukenva merkitörven ilmoitus: »Vuotojako». Äkillisen toiminnan aikana tämä huuto vie voiton merkinannosta »toimintajakko» ja merkitsee tällä hetkellä, että meidän on jätettävä offensiivinen toimintamme pelastaaksemme laivan. Mitä on oikein tapahtunut? Peloittava räjähdys, projektiili, miina vai torpedo? Jätän asemani ja menen nopeasti hälytysasemalle, joka on keulakorokkeella ja kuljen pitkin pääkantta. Täydellinen kuri vallitsee. Siirryn etumaiselle sukelluksissa olevan torpedo-osaston luukulle. Kaikki on pimeää, savua ja höyryä nousee ja tuntuu ilkeää

Brittiläinen taistelulaiva »Irresistible» uppomaisillaan.

Pommitettu Tshanak.

hajuja. Tapaan vanhemman konemestarin ja yhdessä me lujemme varaluukun tähän osastoon, joka täytyy vedellä nopeasti, höyryjä nousee yhä. Ilmeisesti on räjähdys tapahtunut ulkopuolella jossakin läheisyydessä. Tässä osastossa on useita miehiä, mutta ääntäkään ei kuulu ja kun se on melkein täynnä vettä ja vallitsee säkkipimeys, emme voi huomata elämän merkkiäkään. Vedentulvan estämiseksi konemestari on määrännyt luukun suljettavaksi. Laivan kaltevuuskulma on hyvin suuri.

Annetaan määräys siirtää ylös kaikki puuaines ja kaikki esineet jotka kelluvat. Käsken miehiä ympärilläni ohjentaamaan ylös hytinovia, puisia huonekaluja y.m. jotka ovat avuksi miehille. Tilanne näyttää kriittiseltä, sillä jos laiva uppoaisi, pelastusvenecemme olisivat palasina. Menen yläkannelle ja kuulen, että kapteeni aikoo ajaa linnakkeiden alapuolelle ja että aijomme taistella 4-tuuman tykeillämme. Tämä on epätoivoinen toimenpide, jolla emme voi saada paljon aikaan. Mieheni odottavat määräyksiä. Täydellinen järjestys vallitsee. Ammunta jatkuu ja huomaa, että yksi tai kaksi taistelulaivaamme on surkeassa tilassa.

Miinanraivaajat eivät voi toimia ja ovat saaneet pahoja vaurioita, koettaessaan suorittaa raivaustöitä näin mahdotomissa olosuhteissa. Eräs risteilijä lähetetään meitä saattamaan ja me käännymme vastahakoisesti ja etenemme hitaasti pois toimintanäyttämöltä. Tuntuu siltä kuin suuri hyökkäys olisi epäonnistunut. Yleisen mielipiteen mukaan me olemme iskenet miinaan, mutta huhuillaan myös, että on nähty torpedoja. Joka tapauksessa se on aiheuttanut pahan iskun laivallemme tehden sen melkein käyttökelttomaksi. Konemestari ilmoittavat, että he kykenevät aikaansaamaan 10 solmun nopeuden, mutta kattilahuoneen N:o 1 kattilat toimivat huonosti. Kuulen, että melkein koko etumärssyn miehistö, tykistöpäällikkömme ja kaksi muuta upseeria mu-

Ihmiskuku on liika vanha, ei auta, taantuu taantumistaan. Käy hissukseen yhä hissaitavammaksi, haihattelee. Sitä enemmän mitä pitempi epänormaaleja eli n.s. rauhan ajan-jaksoja pääsee tulemaan normaaliolotilan, sotien, välillä. Nyt se on taas nähty.

Toista oli ihmiskuvun nuoruuden aikoina, jolloin otsia eivät pullistelleet kaikkinaiset tuulentuvat, vaan niissä eli vielä alkukantaisen tuore käsitys. Silloin ihminen tunsii osana elämän survinmyllyssä. Ja toimi olemassaolaa vallitsevien lakien mukaan.

Ihmistä painaa perisyntinä mielikuvituksen virva, aiheut-taen lankeemuksia tyhjään yhä ja uudelleen, ja muisti kun on niin onnettoman lyhyt, ettei ole oppia ikä kaikki.

Hädän tullen sitten kyllä koetetaan pusertaa pään onka-loista vanhan viisauden riekaleisia säikeitä. Tulee eri kiire yrittää muistaa miten alkuvanhukset menettelivät ja käyttäytyivät ja kokea samaa matkia.

Kuinkas eikös käynyt nykyin, kun äskeinen selkkaus alkoi jyllitellä yläilmoista! Tulipas kuin tulikin kysyntä piilopir-teistä ja suojaluolista.

Ennen vanhaan oli semmoisiin varauduttu. Huolto oli niin yksinkertaisen selkeästi järjestetty, että se toimi. — Uroot silloin vain nousivat makuuksiltaan vaaraa tähyämään, pöyhivistivät rintaansa, eikä heidän tarvinnut heti ruveta sota-partaa kasvatamaan, heillä se oli jo. Varustus oli kenttä-keelpoinen. Kun he hyvin oivalsivat, että esim. turkkien saanti esim. Skandinaaviasta eli yleensä naapurimaasta oli mahdo-tonta ennen selkkauksen päättymistä, niin he kasvativat oman nahkansa paksuvillaiseksi.

Perheet evakuoivat itsensä tässä vielä takasatavuosina vartavasten laadittuihin piilopirtteihin. Ei siihen käytetty rautateitä, koska semmoisia myöten on mahdotonta siirtää suuria ihmislaumoja yht'äikää. Piilopirtit olivat tarkoituk-senmukaisesti sisäänlämpiäviä, jottei savu ilmaisi ilmaan näitä sotilaallisia kohteita.

Naiset käsittivät, että he eivät mitenkään evakuointiki-reessä ehtisi juosta monesta muotillikkeestä etsimässä sopi-vanvärisiä läppälakkeja, ja siksi he ajoissa antoivat kampaajansa olla sekoittamatta korvia suojaavaa kampaustaan.

Jos katsahdetaan vielä kauemmas taapäin, hamaan esi-historialliseen aikaan asti, niin voidaan havaita miten kauko-

näköinen sen ajan ihminen oli: hän oli jo varmuuden vuoksi mennyt asumaan kestäviin kallioliuoliin, koska ei ollut yhtään varma minä päivänä sellaisenaan kuin pommitkone. Eipä olisi hänen päähänsä palkahtanut ruveta lapsellisesti rakentelemaan kaikenkin näköisiä, siistejä ja sileitä taloja oikein muka nykyajan mukavuuksiin, terveysnäkökohdin ja -ikkunoin. Ja järjestellen niihin itselleen peloksi ihan jär-jestyssääntöjä siitä milloin ei saa kolistella, ei soittaa pianoa, ei pidustella parvekkeilta pölyjä.

Eipä hän myöskään suotta totutellut syömään keitettyjä ruokia, koska tiesi ettei viholliselta kuitenkaan ollut saata-vissa tarvittavia kenttäkeittäjiä. Ei yleensä mihinkään tulen avulla tehtäviin ruokiin, sillä hän kaukonäki, että selkkausta edeltävien huhujen aikana kuitenkin puodeista ostetaan kaikki tulitikut — ovilla vain lappu: tikut loppu.

Yleensä: ei ylempäs kuin siivittä kanto; mieluummin sy-vennäs.

Juolahtanutkaan ei mieleen lähtä epävakaisille merille ajelehtimaan, koska oli vakutettu että ne kuitenkin tullaan miinoittamaan. — Kenttäpostistakin hän tapahtumapaikan ja kotirintaman välillä viisi; sehän kuitenkin viipyy tai sitten tuo masentavia viestejä, tuo tai vie. Radiosta hän ei tahtonut kuulla mitään; valhepropagandalla ei ollut kärkeä kivi-kaudella.

Ja tosiasiana pysyy, että kun näin meneteltiin, niin yhtään ainoata taloa ei palanut, kappalettakaan kaupunkia ei men-nyt raunioiksi, kukaan ei joutunut entistä huonompiin oloihin.

— — —
Kun nyt kanssamme ystävällisissä suhteissa elävä, väljä-sydäminen auttajamme tuli ohjaamaan maamme uudelleen rakentamistyötä, raivaat pois vanhoja puutaloja niin suuren määrän kuin muilta töiltään suinkin ehti, jouti ja jaksoi, niin eiköpäs olisi täys' syy ottaa varresta edellä pikalapileikkauksiin kosketeltuja näkökohtia, ja pyrkiä laajasti syventämään asutuspolitiikkaamme? Mutta kiireehkösti, ennen seuraavia kertausharjoituksia. Kun nyt kumminkin on rakennettava uudet olopaikat paikattomiksi jääneille, niin virkakoneistoille kuin koko yhteiselle evakkokansalle, ihan ensi kiireeksi. Ja sen jälkeen koko muu kansa perässä:

Palatkaamme luonnon luoliin.

L. V.

kaanluettuna, ovat kullekkin ja että 70 miestä ja yksi upseeri ovat tietämättömissä veden täyttämässä osastossa. Toivon vain, että he kuolisivat nopeasti, kun heillä ei ole nyt mitään elämisen toivoa.

Kuljemme hitaasti salmea alas ja koko ajan meitä ampuvat nuo hirvittävät kenttätykit, joiden ammuksat ulvoen lentä-vät ylitsemme. Olemme ulkona salmesta ja pysymme on-neksi vielä pinnalla. Suuntaamme kohti tukikohtaamme Tenedosta, ohi »Gauloisen», joka on edelleen karilla ja melkein veden peitossa. Siihen oli osunut muutamia 14 tuuman am-muksia.

Menemme lähelle rantaa ja ankkuroimme noin viiden jalan syvyydelle siltä varalta, että laiva vielä vajoaisi. Sairaala-

laiva tulee korjaamaan haavoittuneet. Lääkäri kertoo, että granaatin sirpale oli eräältä mieheltä ajannut hopeisen tulitikkulaatikon ruumiin läpi sääreen, joka tapaus kuvastaa uudenaikaisen tykkitulen vaikutusta.

Pelastusoperatiot jatkuvat koko yön. Laivan ulkorungossa on ammottava 60 jalkaa pitkä ja 20 jalkaa syvä aukko. Lai-vaan oli tullut arviolta 5000 tonnia vettä. Saamme tietää, että kaksi muuta taistelulaivaa on miinojen vaikutuksesta uponnut salmeen, mutta onneksi ei miehistömenetyt ollut suuri.

Näin päättyi puhtaasti »laivastollinen» hyökkäys Dardanel-leja vastaan ja tulevaisuudessa nähdään, milloin seuraava kunnianhimoinen yritys tehdään.

S-VENETAktiikasta

(Marine Rundschau v. 1936)

Jos jonkun maan elintarpeiden tuonin estämistä pidetään ainoana keinona, jolla merivalta voi saada aikaan sodan rat-kaisun tai edistää sitä, niin täytyy rajoittamattoman sukellus-venekauppasodan olla yhtä liikeinen meriofensiivimuoto kuin meritaistelukin. Tätä uudenlaatuista vaaraa ei Eng-lannin maailmanvalta, joka on kaikkein suurimmassa mää-rässä riippuvainen merentakaisesta tuonnista, ole onnistunut s-veneen kansainvälisen kumoamisen avulla kokonaan syr-jäyttämään. Mutta sen on onnistunut taivuttaa joukko val-tioita molemminpuoliseen sopimukseen rajoittamattomasta s-venesodasta luopumiseksi, ja on tunnettu, että Saksan luopuminen tapahtui sellaisessa muodossa, että mitkään ehdot eivät tulleet kysymykseen. Monet tosin epäilevät sitä, että tehdyt sopimukset joka suhteessa kestäisivät jonkun elämästä ja kuolemasta käytävän sodan tulikokeen. Laajalle levinnyt englantilainen laivastoikakauslehti »Naval and Military Record» on vielä äskettäin lausunut julki tämän epä-lyyn, joka maailmansodan kokemuksiin mukaan tuntuu oikeutetulta. Samoin oli vähää ennen Kapitan zur See Bartenbach suurien laivastojen s-venekehityksen päämääriä koskevassa yleiskatsauksessaan tullut siihen tulokseen, että nämä laivastot myös tämän luopumista koskevan sopimuksen jälkeen ovat edelleenkin varustautuneet s-venetyypeillä, jotka selvästi on rakennettu kaupan hävitystarkoituksessa kaikilla maailmankaupun väylillä, että niitä siis ajatellaan käytettä-väksi kauppasodassa. Tämä ei lopultakaan voi ihmettyttää: maailmanhistoriassa ainoalaatuinen saksalainen s-venneiden menestys vihollisen tuonin vastustajana ja heidän suurien alustensa voimattomuus sitä vastaan ei voinut olla teke-mättä meristrategiisiin käsitäisiin syvä ja pysyvää vaiku-tusta.

Jos siis s-vene erillisenä asena vastoin odotuksia ilmaisi suurimman voimansa vihollisen tuontitonniston upottami-nessa, jonka suhteen tykistölaivojen muodostamat laivastot pysyivät voimattomina, niin se ei täyttänyt toiveita, joita sekä saksalaisten että englantilaisten puolella oli pantu uuteen aseeseen vedenpäällisten taisteluvoimien vastusta-jana. Alusta alkaen se kyllä saavutti Otto Weddingenin kuolemattoman teon johdosta pelätyn aseman merisodan-välineitten joukossa sekä runsaasti arvokkaita yllätystulok-sia. Mutta suurtaistelulaivan tuhoaminen varmistetussa yksikössä — ja sen mukana voimien tasoitus heikomman hyväksi — oli siltä kielletty. Sen täytyi vain rajoittua vai-keuttamaan ja lamauttamaan monella tavalla taistelueskaa-derien strategisia ja taktillisia liikkeitä.

Myöskin tämä, joka tapauksessa huomattava vaikutus onnistui sille erillisinä aseina. Sitä vastoin osoittautui alussa vallitseva käsitys s-venneiden äärimmäisen tehokasta käytöstä petolliseksi. Sen vieminen laivaston taistelupaikalle sekä nopeampien s-venneiden mukaan ottaminen päävoiman ret-kille, jotta ne sopivan tilaisuuden tullen järjestettäisiin vihol-lista vastaan, ei ollut menestyksellistä taktiikkaa. Tällaista

kiinteää yhteistoimintaa vastusta ilmeisesti kummankin taisteluvälineen pohjimmainen erilaisuus: näkyvän suurempi taisteluvoima, näkymättömän yllättävä hyökkäys väijytyk-sestä. Kun ei myöskään väijyntä vihollisen tukikohtien edessä saanut aikaan mitään ihmeellisiä tuloksia, koetti sak-salainen johto uutta tapaa, irtonaista yhteistoimintaa lai-vaiston ja s-venneiden välillä, jotka useampiin liikkuviin linjoihin vihollisen todennäköisille kulkuille järjestettyinä tilanteen mukaan siirtyivät johdon radioilmoitusten mukaan. Näille linjoille piti saada vihollisen laivasto pinta-aluksien houkutuskeinoilla tai manöövereillä. Tämä taktiikka oli »kokonaistulokseen nähden kerrassaan tyydyttävää ja perus-tuksena jatkuvalle tämänlaatuiseen käytölle» (Spindler). Myös amiraali Castex pitää sitä vielä tehokkaimpana antau-tumatutta silti liioiteltuihin odotuksiin. Sillä s-veneen heik-kouksia: sen pinta-aluksiin verrattuna pienempää nopeutta, huonompaa näkyvyyttä ja rajoitettua merinantokykyä veden alla, ei vuosikymmenien kehitys ole poistanut. Mutta ilmaantui uusi keino, mihin jo kontra-amiraali Spindler (1928) oli viitannut: ilma-ase on olemuksensa perusteella kutsuttu olemaan s-veneen tehokkaana täydennyksenä. Mitä tuloksia tästä voidaan luvata, sitä tutkii v. 1931 ja 1932:n joulun alankomaalaisen laivaston Intiassa suorittamien harjoitusten mukaan kontra-amiraali (a.D.) Bosma seuraavassa »Marineblad»in syyskuun numerosta 1935 otetussa tutkimuk-sessaan »ajanmukaisen alankomaalaisen s-venetaktiikan peri-aatteista».

Kun vanhassa koulussa puhuttiin s-venneiden käytöstä sodassa, niin ajateltiin pääasiassa linjoja, jotka järjestettiin sellaisiin paikkoihin, joista luultiin vihollisen kulkevan. Sitä varten mietittiin useita muotoja, joille kauttaaltaan oli tunnusmerkillistä järjkyys ja joiden nimitys vartioasema viittasi johtojatituksen passiiviseen olemukseen. Koko aja-tus perustui tietoisuuteen, että s-vene ei voi nopeasti muuttua olinpaikkaansa ja voi itse vähän suorittaa tiedusteluja niin kauan kuin ei ollut käytettävissä riittäviä keinoja jatkuvien tietojen hankkimiseksi s-venelle vihollisen olinpaikasta ja liikkeistä. Tätä vahvistivat saksalaisten tulokset ahtailla ja vilkasliikkeisillä Pohjanmeren, Adrianmeren y.m. vesillä, sodassa, jossa ilmeikkaan kauppalavakulun estäminen ja tuhoaminen jo aikaisin astui etualalle. Tämä taktiikka omak-suttiin paremman puutteessa s-venettämye varten Itä-Intian saaristomerissä leviten kahteen kolmasosaan koko Euroopasta ja sotaa varten, joka varmasti ei ensi sijassa suuntaudu kauppalavojoja vastaan.

Luonnollisesti oltiin selvillä siitä, että tätä taktiikkaa käyt-täen s-venellämme, joiden piti muodostaa laivastomme pää-asiallinen hyökkäysase, oli hyvin vähän toiveita todellisen vahingon tuottamisesta vihollisen sotalaivoille. Tämä tak-tiikka suuntautui sitten etupäässä jotakin suurta saat-tuetta, kuljetuslaivastoa vastaan, joka saattoi esiintyä vaa-rallisena uhkana aasialaisen valtakuntamme valloittamiselle.

Tällainen uhkaus otettiin niin vakavalta kannalta, että se tosiaan joutui kokonaan syrjään, että me s-veneiden päävoimillamme oikeastaan niin vähän kykenimme vastustamaan — jollei nyt kaikkein vakavinta, niin kuitenkin hyvin todennäköistä — vaaraa, jonka aiheuttaisi jokin muu vihollisen toiminta alankomaalais-intialaisella saaristomerellä. Johtopäätökset siitä eivät ole saavuttaneet sitä huomiota, minkä ne ansaitsevat.

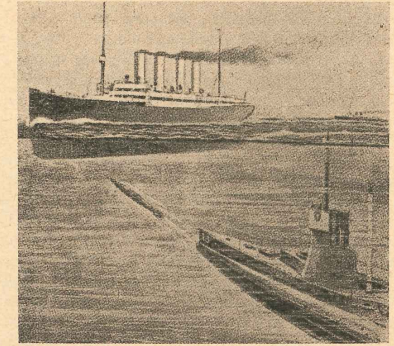
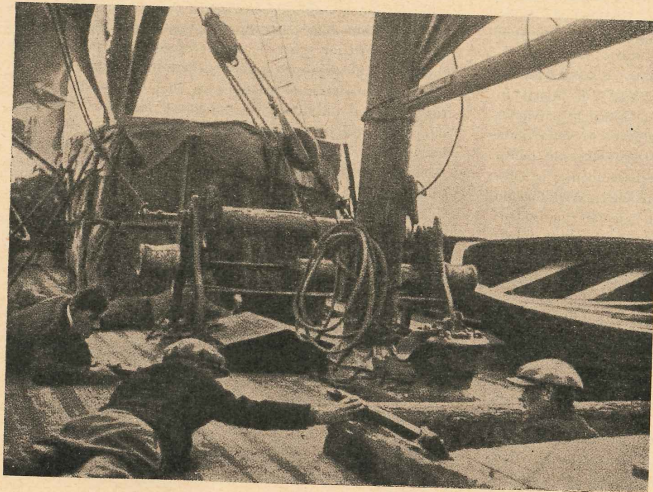
Jos yllämainitut väijyntäasemat olivat pääasiallisesti maantieteellisesti määrättyjä — sidottuina niin sanoaksemme maantieteellisesti huomattaviin kohtiin, joiden kohtalokas vetovoima jo on aiheuttanut useampia kuin yhden erehdyksen — niin laajeni tämä toiminta s-veneiden ja pinta-alusten taisteluvoimien välisen kiinteän taktillisen yhteistoiminnan johdosta. Ajatuksen kulku oli siis seuraava: Pinta-alkukset koettavat päästä kosketukseen tykistöllisesti voimakkaamman vihollisen kanssa, s-venelinjä järjestetään läheisyyteen, ja sitten pinta-alkuksemme houkuttelevat perääntyessään vihollisen kulkemaan näiden linjojen yli toivossa hankkia täten s-venelle mahdollisuus torpedo-osumiin.

Missä nyt on suuri virhe, joka ilmenee yllä ilmaistussa linjojen sijoittamismenetelmässä? Se on siinä, että molemmissa tapauksissa valitaan s-veneiden toimintaan varten ajankohta tai paikka, missä on odotettavissa vihollisen torjunnan muodostuvan mahdollisimman suureksi. Paikat väijyntäasemia varten valitaan sentähden, että maantieteelliset olosuhteet niissä eivät ole epäedullisia s-venehyökkäyksille. Vihollinen huomaa luonnollisesti meidän pyrkivän siihen, että tavoitaisimme sen siellä s-veneillemme. Jos vihollinen siis kaikkesta huolimatta päättää valita tämän tien tai on jostain syystä pakoitettu siihen, silloin se tekee kaikkensa, niin pian kuin se on saapunut kysymyksessä olevalle alueelle, taistellakseen niin tehokkaasti kuin mahdollista s-venevarausta vastaan. Se voi ehkä sivuuttaa paikan yöllä, ja jos se ei niin tee, silloin kulkee se siellä suurella nopeudella ja ohjaa voimakasta mut-

kailukurssia. Jo tämä vähentää tavattomasti s-veneiden toiveita torpedo-osumista. Mutta edelleen joutuu tähyistäjää aikaa myöten jännittämään äärimmilleen tarkkaavaisuuttaan ja täydellä voimalla pannaan toimeen sekä lähtötorjuntahävittäjien ja lentokoneiden avulla että myös kaukotorjunta. Tämän tilanteen ylläpitäminen päivä- ja viikkokausia yhtä tehokkaana, ei tosin ole mahdollista, sillä ylenmääräinen polttoaineen kulutus ja henkilökunnan uupuminen ovat esteenä, mutta erikoisolosuhteissa, kun sivuutetaan jotakin maantieteellisesti tärkeää kohtaa, voidaan henkilökunnalta ja materiaalilta vaatia parasta. — Sen mukaan ovat tällaisissa kohdissa toiveet siitä, että s-veneemme aiheuttaisivat mainittavan arvoista vahinkoa vihollisen sotalaivoille, äärimmäisen pienet. Sen sijaan on mitä suurin mahdollisuus itse tulla tuhotuksi. Taktiikkana on tämä menetelmä kelpaamaton, sitä voidaan noudattaa ainoastaan erikoisissa olosuhteissa. Lienee jo selvää, että jos yllämainittu kiinteä taktillinen yhteistoiminta pinta-alusten ja s-veneiden välillä vallitsee, eivät olosuhteet jälkikäsitteillä ole paljon edullisemmat. Tykistötaistelu, joka varmasti aloittaa tämän taistelutoiminnan, saa aikaan, että vihollinen kulkee mitä suurimmalla vauhdilla, ja että tämän taistelun aikana tapahtuu usein kurssimuutoksia. Silloinkin kun tämän mukaan pintataisteluvoimillemme onnistuu vetäytyä vihollisen s-venelinjojemme yli, on näissä olosuhteissa toivo yksituisesta torpedo-osumasta vielä aivan vähäinen. Edelleen on molemminpuolinen teoitoitus olinpaikasta pinta-alusten ja s-veneiden välillä meripenikulmamäärältä epätarkka, joten on hyvin luultavaa, että koko yritys epäonnistuu. Jos vielä ajatellaan, että laivojemme täytyy jonnekin varmasti ottaa huomioon tykistöllisiä haittoja suunnitelmia täytöntöön pantaessa, niin on selvää, että tässä syntyy varjopuolia ilman, että niiden vastapainoksi voidaan mainittavasti toivoa mitään etuja. Niin, vielä pahempaa! Kun koetetaan tällä tavalla s-venect saada läheiseen yhteistoimintaan pinta-alusten kanssa, vietään niiltä vielä suuremmat toiveet vihollisen vastustamisesta itsenäisellä toiminnalla pääasiassa käyttämällä lentotiedustelua. Tässä siis jälleen taistelutapa, jota säännöllisestön vältettävä ja käytettävä vain ehkä aivan erikoisissa olosuhteissa.

Tähän asti esitetyt harkinnat ovat vaikuttaneet, että uusi koulu on kääntänyt katseensa uusille urille. Lähtökohtana oli ajatus: koska s-venect ovat puolustuslaivastomme päähyökkäysase, niin täytyy niiden myös kyetä etsimään vihollisen sotalaivoja ja hyökkäämään niitä vastaan kaikkialla missä ne ovat tehtäviään suorittamassa. Tämä ajatus pitää paikkansa erikseen jokaisesta tietystä sotatapauksesta, se ei

Naamioidulla s-venehävittäjällä valmistaudutaan taisteluun.

Kaariohva S-venen hyökkäyksestä.

hyökkäämään vihollisen taisteluvoimaa vastaan sellaisena aikana ja sellaisessa paikassa, jotka eivät millään tavoin ilmaise sen olemassaoloa ja näin ollen hetkenä, jolloin vihollisella ei ole mitään syytä panna toimeen tehokkainta s-venetorjuntaa. Mutta sitten täytyy myös alusta loppuun asti mitä ankarimmin pitää salassa kaikki mikä koskee s-veneiden olinpaikkaa. Ennenkaikkea täytyy jokaisen s-venen merellä tarkasti huolehtia siitä ettei sitä nähdä (... ettei sitä kuulla, eikä oteta suuntimaa.) Tämä on varmasti mahdollista Intian saaristomeressä suhteellisen vähäisine laivaliikenteineen,

erustu mihinkään erikoiseen tilanteeseen, vaan on yleisesti käytävä. Etsinnän suorittamiseksi on tarpeen tiedustelu ja tiedonanto. Lentokoneen ja radion on oltava näinä välineinä. Niin kauan kuin niiden kehitys ei vielä tyydytä niille tässä tarkoituksessa asetettavia vaatimuksia, on taktikoiden velvollisuus esittää tarkasti nämä vaatimukset, jotta tekniikka, etsiessään uusia mahdollisuuksia, voisi käyttää niitä hyväkseen.

Miten on nyt meneteltävä? Jo sodanvaaran mahdollisuuden ilmaantuessa täytyy lentotiedustelun hankkia tietoja kaikesta, mikä lähestyy tai saapuu saaristoomme. Mitä kauemmaksi tämä tiedustelu ulotetaan, sitä suurempi on mahdollisuus sulkea eräitä aukkoja mm. epäedullisten sääsuhteiden johdosta. Asemiksi tiedustelulentokoneille tulevat kysymykseen, Soerabajan tukikohtaa lukuunottamatta, ensisijassa sellaiset paikat, joita jo muista syistä täytyy vartioida tai puolustaa (mm. öljysatamat) ja edelleen lukuisat lymypaikat, joita ennenkaikkea on Sunda-, Malaka-, Karimato- ja Makassar-salmista tai niiden läheisyydessä, mikäli laivojen on vaikea päästä niihin mereltä käsin. Myös Molukeilla on tällaisia lymypaikkoja. Sinne voidaan sijoittaa käyttöaineita ja täydennyksiä. Tämän esittäminen lähemmin ei kuulu tähän. Se on ainakin selvää, että ylipäällikkö voi tällä tavalla saada tarpeelliset tiedot siitä alueesta mihin s-venect on asetettava.

S-venellä on vedenpäälliseen laivaan nähden eräitä varjopuolia, joista tässä ennen kaikkea on mainittava sen pieni toimintasäde ja pieni nenkäpiiri, silloinkin kun se kulkee veden päällä. Mutta kaikkiin muihin taisteluvälineisiin verrattuna on sillä mahdollisuus esiintyä täysin yllättäen. Se kykenee

Maanpuolustusväki!

Hankkikaa itsellenne kestäviä ja käytännöllisiä

KONESILTA

emaljiastioita, joissa metallin kovuus ja posliinin hienous yhtyvät. KONESILTA-emaljiastiat takaavat Teille maukkaan ja kypsyneen aterian, käytettäköön niitä sitten kaupunkiasunnon sähkö- tai kaasuliedellä tai ulkona maastossa tekemällänne nuotiotulella.

Helposti puhdistettava välikyyvän sileä emalji-pinta on kestävyysdässään ensiluokkainen.

HUOKEITA, KÄYTTÄNNÖLLISIÄ, KOTIMAISIA.

Wärtsilä-yhtymä O/Y

MYynti

HELSINKI . Sörn. Rantatie 9 . Puhelin 70 171 (vaihte)

(mikäli tarvitaan, lentotiedustelun avulla), eikä se aiheuta mitään erikoista viipymistä etenemisessä niin kauan kuin ei ole olemassa vihollisen tiedustelutorjuntaa. — Tässä yhteydessä on selvää, että s-veneidä etenemisen suoranainen suojeleminen on epätarkoituksenmukaista, koska se vaikeuttaa salassapitämistä. Niitä taisteluvoimia, joita tarvittaisiin tähän tarkoitukseen, voidaan paremmin käyttää muualla.

Heti kun tiedetään, että vihollisen taisteluvoimat ilmeisesti pyrkivät johonkin päämaaliin saaristomeren sisäpuolella, koettaa lentotiedustelu säilyttää kosketuksen sen kanssa ja saavuttaa se joka kerta aamun koittaessa s-veneit, jotka ovat sotasatamassa tai aputukikohtissa tai niiden läheisyydessä, lähtevät matkaan ja koettavat niin pian kuin mahdollista päästä vihollisen todennäköisimmälle etenemistielle. Ne kulkevat veden päällä jos se on mahdollista ilmitulemisvaaratta. Ne sukeltavat joka kerta kun näkevät aluksen tai lentokoneen. Ne karttavat rannikkoa ja suuria kalastajaryhmiä. Ja lopulta tulee etenemisen nopeus niin säännöstellä, että saadun tiedusteluilmoituksen perusteella mahdollisimman nopeasti voidaan päivällä odottaa taistelukohtaa viholliseen. «Mahdollisimman nopeasti» ei kuitenkaan saa merkitä «aamun koittaessa», koska useimmissa tapauksissa täytyy odottaa lentäjien ilmatiedustelun tuloksia ja s-veneidä siis huolehtia siitä, että ne sinä ajankohtana vielä ovat kyllin lähellä vihollisen edessä voidakseen saada sen kiinni.

Siinä tapauksessa, ettei ole mitään toiveita vihollisen lentotiedustelusta eikä mahdollisuutta hyökätä odottamatta vihollisen kimppuun, suoritetaan etenemisen yksinkertaisimmassa muodostelmassa. Yksikkö on silloin varmistettu ja käskyjen jäko voi kokonaan rajoittua eri optillisiin viestitysvälineisiin. Suljetussa yksikössä etenemisellä on erilaisia haittoja. Yksikkö täytyy hajottaa heti kun sen täytyy mennä sukeluksiin. Tämä, samoin kuin sukeltamisen jälkeen uudelleen järjestäytyminen vaatii paljon aikaa. Sitä paitsi on — jos ryhmän täytyy sukeltaa lentokoneiden läheisyydessä — ennen sukeltamista huomattava tulomisen mahdollisuus paljon suurempi suljetussa kuin irrallisessa muodostelmassa. Jos täytyy sukeltaa kun odottamatta työnnyttään päin vihollista, niin alentaa erilleen vetäytymisestä johtuva ajanhukka huomattavasti mahdollisuutta päästä hyökkäämään. Sen tähden on suljettua etenemistä päivällä suositeltava vain silloin, kun ei ole mitään toiveita välittömästä kosketuksesta vihollisen kanssa. Yöllä on suljettu etenemisen sääntönä, s.o. kerääntymisen täytyy tapahtua ennen pimeän tuloa, hajaantumisen ennen aamunkoittoa.

Niin pian kuin on päästy kosketukseen vihollisen lähi-suojan kanssa, veneet kulkevat pysyvästi veden alla. Siihen hetkeen asti on laivueenpäällikön tai ryhmänjohtajan yhtenäinen johto mahdollinen ja tarpeen, minkä avulla säännöstellään molemminpuolinen asema, toisinaan myös laivueiden asema toisiinsa nähden. Tämä riippuu m.m. maalin muodostelmasta, strategisesta mutkailuudesta sekä s-veneidä ja tiedustelentokoneiden molemminpuolisen paikanmääräyksen tarkkuudesta. Säännöllisesti valitaan syvyysjako, jonka leveys ei ole suurempi kuin on tarpeen vihollisen kiinnittämiseksi. Täten saavutetaan parhaat suljetun hyökkäyksen mahdollisuudet, mikä on tarpeen suuremman vahingon aikaansaamiseksi viholliselle ja sen varaan täytyy kaikki laskea, sillä s-veneille täytyy toiveiden jatkutusta tai toistetusta

hyökkäyksestä olla mahdollisia, koska vihollinen ensimmäisen torpedoiskuratasignaalin jälkeen koettaa kovalla vauhdilla jättää taistelulentä ja s-venetorjunta pannaan käyntiin täydellä voimalla. — Siitä hetkestä lähtien, jolloin s-veneit sukeltavat lopullisesti, on kaikki johto mahdotonta ja komentajat toimivat itsenäisesti harjoituksissa kehitetyn taktiikan mukaan.

Mitä tulee lentotiedusteluun, mainittakoon tässä vielä, että samoin kuin kaikki muu tiedustelu, täytyy sekin kohdistaa näkemiseen tulematta nähdyksi. Se on tarpeen, jotta vihollinen ei missään tapauksessa saisi lentäjämme ilmaantumisesta merkkiä siitä, ovatko muut taisteluvoimamme paikalla vai eivät, ja samoin, jotta ei sen torjunnan huomio kohdistuisi ilmatiedusteluun. On itsestään selvää, että on välttämätöntä tässä suhteessa koota kokemuksia harjoituksissa samoin kuin lentokoneen ja s-veneidä välisen viestiyhteyden suhteen. Tämä tapahtui, jotta s-veneidä ilmitulon mahdollisuus pieneni, tavallisesti kokoonkutsuamisen avulla, mikä luonnollisesti taas vaatii paljon harjoitusta.

Yläolevassa luvun riittävän selvästi osoittaneeni, millä tavalla s-veneitämme täytyy menetellä Intian saaristomeressä, että niillä tavallisissa olosuhteissa olisi parhaimmat toiveet tuottaa viholliselle vahinkoa ja samalla saattaa se sielullisen rasituksen alaiseksi, minkä kaikkialla uhkaava s-venevaara aiheuttaa. — On itsestään selvää, että on olemassa lukemattomia erikoistapauksia, joissa voidaan ja täytyy menetellä toisin ja joihin nähden ne ajatukset, jotka olen esittänyt hylkäämääni taktiikkaa vastaan kokonaan tai osaksi täytyy ottaa huomioon kaikkine niihin liittyvine tapionäkökohdineen.

Olen kuitenkin vakuuttettu siitä, että voidaan saavuttaa myös aivan erikoisia tapauksia varten tarvittavaa kokemusta ja suorituskykyä, jos harjoitellaan minun osoittamani suunnan mukaan, kuten tehtiin 1931 ja 1932 Intiassa. Sillä tavalla saavutetaan se, mikä kaikissa olosuhteissa on tarpeen: ne ovat pääasiassa:

1. Täysin salassa tapahtuva eteneminen.
2. Tarmokkuus ja hyökkäyshenki.
3. Näkymätön hyökkäys.
4. Etevä tiedustelu ja tiedonanto ja suuri taitavuus viestityksessä.

Lopuksi vielä joku sana vedenpäällisistä taisteluvoimista. Alussa olen pitänyt sääntönä sitä, että läheinen taktillinen yhteistoiminta sukellusveneidä ja vedenpäällisten taisteluvoimien välillä on hyljättävä. Tämä voisi johtaa ajatukseen, että minä siis pitäisin s-veneitä ja lentokoneista muodostettua taisteluvoimaa riittävänä suojelemaan puolueettomuuttamme tai aluettamme. Mikään ei ole vähemmän totta. Vihollinen joka odottaa vain näitä kahta asetta vastustajakseen, ja jonka ei tarvitse ottaa lukuun tykistölaivojen, kuten risteilijöittemme esiintymistä, voisi meihin nähden supistaa suuresti materiaaliaan, niin että merivoimamme torjuntavaikutukset tulisivat olemaan pieniä kustannuksiin nähden: siis hyvin epätaloudellinen työskentelytapa. Hävittäjien pelkällä läsnäololla olisi vain vähän vaikutusta, koska niiden tulivoima on pieni, kun taas niiden vastusvoima kerta kaikkiaan on riittämätön. Tästä syystä ovat risteilijät välttämättömiä, joiden taisteluarvo uusimman ulkomaisen risteilijään verrattuna on sama kuin J.M.S. «Jawan» ja «Sumatran» taisteluarvo verrattuna toisiin samanaikaisiin laivoihin.

VIENAN MARSSI

(Vilho Angervo)

Mieskuorolle säveltänyt
Juho Angervo (1923)

Pontevasti.

On ai - ka jo Au - nuk - sen, Kar - - ja - lan maan, y - lös yh - te - nä mie - he - nä nous - ta! Ei

val - ke - ne va - pa - us mil - - loin - - kaan, jos ei jou - kol - la jän - ni - tä jous - ta. Sai

kau - an jo Kar - ja - la kan - nel - - taan, su - ru rin - nas - sa riu - tu - en soit - ta. Nyt

painokkaasti.

kai - ku - os kan - te - - lo toi - vo - - a vaan, py - hä het - ki se ker - ran koit - - ta! Sa

fart - - tu - os sil - - loin tap - - pa - raan, vi - ha - mie - he - si maas - ta sa vis - - kaa! les

kos - ke - ta ei e - nää kon - - sa - naan su - vun suu - ren ja yl - - vä - hän nis - - kaa.

PR 47

Kuvitelma tulevaisuuden sodasta vuodelta 1960 . . .

Vuoden 1940 jälkeen oli Pohjola saanut elää jotakuinkin rauhassa, mutta syksyllä 1960 alkoi tilanteessa jälleen tuntua palaneen käryä. Väsyttään sotaan v. 1943 olivat Euroopan nääntyneet kansat taas löytäneet yhteiseksi iskulausekseen tuon kuluneen: »Ei koskaan enään sota!», mutta sehän ei tietystikään merkinnyt mitään. Uudelleen perustettu Kansainliitto oli pitänyt jotakin kokouksia, mutta kuollut pian sen jälkeen luonnollisen kuoleman, josta sitä ei edes teko-hengityksen avulla saatu virkoamaan. Rauhankonferenssien päätöslauselmat ja juhlallisesti ratifioitujen sopimusten monet »kohdat» olivat jääneet makulatuurin arvoon, kuten aina ennenkin . . . Vuoden 1960 syksyllä valmistui onneton Eurooppa jälleen viettämään veristä kyöpelinsapattia vanhaan taapaansa.

Tekniikka oli tietystikin kulkenut seitsemänpenikulman saappaila eteenpäin. Huhuttiin uusista ja ihmeellistä aseista, joiden pasifistit uskoivat tekevän uuden sodan mahdolltomaksi, mutta jotka todellisuudessa tulisivat tekemään sen entistään julmemmaksi. Ihmeellistä kyllä, kuuluivat useimmat noiden »salaisien» aseiden keksijät juuri ikuisesta rauhasta unelmoihiin ja siihen vilpittömästi uskoviin pasifisteihin — kuten aina ennenkin!

Entisistä kokemuksistaan viisastuneina oli Suomenkin tasavalta viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana varustautunut tehokkaasti, vaikkakin mahdollisimman salaisesti. Ilmatorjuntapattereiden lukumäärää oli lisätty, linnoitusvyöhykkeitä valettu betonista maan uumeniin ja rakenn rajalinjaa oli kohonnut omituisia, tornimaisia, pikenuksia, joiden virallisesti selitettiin olevan jossakin yhteydessä Yleisradion televisiolähetysten kanssa, mutta joilla yleisesti uumoiltiin olevan jokin sotilaallinen merkitys. Ainakin vartioivat niitä sotilasjoukkueet, eikä asiattomia päästetty kurkistelemaan niiden lähetyville. Jotkut olivat yrittäneet, mutta joutuneet tekemisiin suomalaisen oikeudenkäytön kanssa.

Aseman P.R. (Puolustus-Radio) 47 tornihuoneessa valvoi ylimääräisiin kertausharjoituksiin kutsuttu res. vänrikki ja polyteekkari Väinö Partanen yksinään ja huvitteli samalla tavoin kuin eräs entinen Ranskan kuningas — olemalla ikävissään. Pöydällä oli avoinna puoliväliin luettu salapoliisiroomaani, mutta lukeminen ei tuntunut huvittavan. Sankarisalapolisiin seikkailut olivat liian uskomattomia, hänen nerokkaat johtopäätöksensä typeriä ja suomennos huonoa, kuten tavallisesti . . .

Televisionarion vastaanottimessa liikkui piirretty kuvasarja monnista, joka alinomaa astui vesilätäkköihin, joihin hänellä, res.vänrikki Partasen mielestä ei ollut mitään asiaa. Yksitoikkoinen ja narahteleva ääni selosti »Sotapojan Saapasrasvan» erinomaisia ominaisuuksia . . . Se oli tavallista mainosohjelmaa, josta ilmoittajat joutuivat maksamaan erinäisiä tuhansia jokaiselta kymmeneltä minuutilta, mutta arvattavasti se kannatti. Selostus päättyi iskulauseeseen:

»Sota tai rauha — Sotapojan Saapasrasva on aina parasta!»

Kuten ylläolevasta näkyy, oli Väinö Partanen sellaisella tuulella, jolloin kaikki tuntuu mädältä. Sellaisitakin sattuu. Seuraava numero oli kiinnostavampi: sotilasfarsssi Kansallisesta, mutta sankari-ensirikastaja-sotamies oli juuri ehtinyt pujahtaa tavanomaiseen piilopaikkaansa kapteeninsa ruokasalissa, kellokaappiin, kun radiopuhelimen hälytin kilahdi.

— Asema P.R. 47, vastasi Vänrikki tottuneesti, mutta hätkähti hiukan kuullessaan sanoman sisällön.

— Vihollinen liikehtii alueilla A 3—7—12. Kaikkien P.R. asemien oltava hälytysvalmiina ja odotettava määräyksiä!

Annettuana puhelimella määräykset alhaalla olevalle kädensijan tapainen pääkatkaisija oli lyijysinetillä kytketty liikkumattomaksi. Se oli laite, jonka miehet ja upseerit olivat kuin yhteisestä sopimuksesta nimittäneet »helvetin rivaksi». Jokaisella P.R. asemalla oli samanlainen ja jokainen niistä voi pienellä kädenniikkeellä lähettää avaruuteen kaikki Imatran ja Yhdistyneitten Sähkö-Osakeyhtiöiden miljoonat hevosvoimat, muutettuna kuolemaa tuottaviksi ultralyhyiksi aalloiksi ja siten muuttaa maaston määrättyllä säteellä yhte-näiseksi sähkökentäksi, jonka piirissä ei inhimillinen elämä minkäänlaisissa olosuhteissa voisi säilyä. Se oli Suomen »salainen ase», jonka nimelettään tuntemattoman isänmaanystävän keksimä »helvetin ripas», kuoleman avain, jota kääntämällä voi päästä kaikki helvetin voimat irrallien, muuttamaan laumoittain eläviä, tuntevia ja ajattelevia ihmisiä kuoleiksi möhkäleiksi, tuhoamaan kukoistavia seutuja savuavaksi kaskeksi, josta ehkä vasta vuosikymmenien kulluttava uusi elämä alkaisi versoa . . . Olkoon, että nuo ihmiset olivat vihollisia, jotka olivat valmiit tekemään meille samaa ja — jos heidän voimansa ja mielikuvituksensa siihen riittäisivät — ehkä pahempaaakin, ja nuo seudut vihollisen aluetta, mutta vänrikki Väinö Partasta kuitenkin hiukan hirvitti. Hän tosin tiesi kaiken tuon välttämättömäksi, eikä missään olosuhteissa olisi epäroinyt velvollisuutensa täyttämässä, mutta hän ei ollut ennen ollut sodassa ja vastuu, joka tämän aseman osalta lankesi hänen yksinään kannettavakseen, tuntui liian raskaalta. Ennen hän olisi uhrannut oman henkensä jossakin sellaisessa vanhanaikaisessa, yksilöllistä urheutta vaativassa taistelussa, joista hän oli historian oppikirjoista lukenut . . .

Näköradion vastaanottimessa liikutelti rajojaan tuhannet kertaa suurennettu vaateitä ja narahtelevan kuiva ääni puhui: »Joukkosurma» on sotilain paras ase taistelussa kaikkia loishyönteisiä vastaan.»

Reservivänrikki Partasella ei sattunut olemaan sellaisia, ja — hänellä oli muuta ajattelavaa.

— Vihollinen etene edellämäinillä linjalla ja on nyt asemassa A. 4—6—9 . . . Kaikki P.R. asemat valmiina toimimaan. P.R. lähettimien sinetit murrettava ja seurattava tilannetta maastossa.

SUKELLUSVENE — 30-vuotisen sodan takainen keksintö

Ensimmäisen sukellusveneen suorittama sotailaivan upotus tapahtui n. 75 vuotta sitten. — Siinä tuhoutuivat molemmat alukset

Kautta aikojen ovat tuhannet ihmiset vaivanneet aivojaan yhtä hyvin rauhan töihin kuin sodankäyntiinkin tarkoitettujen välineiden keksimiseksi. Ja edelleenkin työskentelevät lukemattomat nerokkaat päät yhä tehokkaampien tuhoajien valmistamisessa, ja varsinkin tapahtuu niin juuri näihin aikoihin, jolloin sota antaa leimansa koko maailman menolle.

Kulumassa oleva vuosisata on ollut varsin hedelmällistä aikaa sotavälineiden historiassa. Se on antanut sodan palvelukseen sukellusvenet, lentokoneet, hyökkäysvaunut, kaasut ja monet muut toinen toistaan tuhoisimmat taisteluvälineet, joista nykyisenä ajankohtana alituisesti puhutaan ja joiden tuhoisaa vaikutusta Suomenkin kansa sai kokea.

Toiminnan hetki oli tullut. Radiovastaanotimesta kuului tunteeton ääni:

»Reservi» savuke viihdyttää hermoja kaikissa tilanteissa.

Partanen syytti savukkeen, mutta vasta sitten kun oli murtaanut kuolemansinetin. Hänen kätensä vapisivat hiukan.

— Minä olen totisesti aika akka, murahti hän itseksensä.

Jostakin kaukaa kuului ukkosen jyrynä muistuttava ääni. Tykistöt molemmilla puolilla olivat alkaneet toimintansa.

Käsi vavahti vielä hiukan, kun nuori reserviupseeri käänsi P.R. lähettimen etäisyysäättäjää, toisella kädellään päästäten säädetyin määrän virtaa koneeseen. Samalla hetkellä lähettimen kuvalevyllä ilmestyi kuva, ei hänestä itsestään, kuten olisi odottanut, mutta ilmavalokuvaa muistuttava, äärimmäisen tarkka kartta valokentän piiriin kuuluvasta alueesta raja-alueita. Kuvassa näkyi liikkuvia massoja ja pisteitä. Ne olivat vihollisen joukkuemuodostelmia, jotka hitaasti lähestyivät maamme rajaa ja olivat jo ylittäneet kansainvälisellä sopimuksella määrättyyn »ei kenenkään maan» rajaviivan. Siellä täällä näkyi liikehtimisessä epävarmuutta: odottamattomaan valovyöhykkeeseen joutuminen oli varmaankin hämentänyt niitä. Jostakin kohosi savupilviä himmentäen kuvan tarkkuutta ja tykinammusten loistavat radat piirsivät kuvaan valokuviiaan. Pienet kirkkaat pisteet olivat ammusten syyttämisiä yksityisiä tulipaloja.

— Täysi virta, kuului radiopuhelimesta komennus ja vapiesemattomin käsin käänsi vänrikki Partanen säätövipua.

Helvetti pääsi irralleen.

Tuo pieni kädenniike muutti taistelumaaston valaistun osan kuohuvaksi noidankattilaksi. Vaikka kojeen hoitajalla olikin ohjesäännön määräämät suojuksilat, oli hän kuitenkin sokais-

Kaikilla merillä käydään parhaillaan kiihkeätä upotussotaa, joka tuhoaa summittain rauhan puuhissa liikkuvaa kauppalavastoa. Raskaita menetyksiä ovat viime kuukausien aikana saaneet kärsiä niin itse sotivien kuin puolueettomienkin maiden kauppalavastot. Tämä puoli nykyisessä suurvaltasodassa on joutunut toistaiseksi aivan etualalle, muiden sotatoimien ollessa sillä kannalla, mitä parhaiten kuvaavat miltei jo sananpariksi muuttuneet lyhyet tiedonannot: »Länsirintamalta ei mitään uutta.»

Tässä upotussodassa näyttelevät sukellusvenet tärkeätä osaa. Sukellusvene, joka on sangen tuhoisa taisteluväline, on sellaisena varsin nuori, sillä varsinaisiin sotatoimiin se tuntuvammin osallistui vasta

tua häikäsevien salamoiden leimahdellessa laatalla. Lentokoneet putoilivat kuin meteorit ja hänen mieleensä johtui lapsena kuulemansa uskomus, että jokainen putoava tähti merkisi kuolemaa. Tällä kertaa se ainakin oli totta! Muutamien sekuntien kuluessa muuttui koko alue yhtenäiseksi liekkimereksi . . .

Rysähti! P.R. 47 tuntui huojuvan.

— Sähkökentän ylittäneen lentokoneen pommi, ajatteli Partanen ja hänen mieleensä vilahdi kuva morsiamesta, joka, samoin kuin hänkin oli siellä »jossakin», sairaanhoitajattarena.

— Kaikki P.R. asemat, sulkekaa virta! Sammutuskolonnat lähtevät liikkeelle, kuului radiopuhelimesta ja vänrikki Partanen totesi vielä elävänsä, totehissaan komennusta. — Puolustuslaitoksemme on antanut ensimmäisen varoituksensa viholliselle ja otaksuu sen tehneen tarkoitettun vaikutuksensa . . .

— — —

— Kaikkea sitä!

Reservivänrikki Väinö Partanen kirosi vastoin tapojaan.

P.R. 47 oli kadonnut. Sen salaperäisistä koneista ei näkynyt jälkeäkään, ei edes koko tornista, eikä vuodesta 1960. Hän oli vain yksinkertaisesti nukahtanut, ei mihinkään torniin, mutta »siellä jossakin» sijaitsevan linnakkeen upseerimiehiin.

— Kaikkea sitä näkeekin, ajatteli hän. — Mutta ajatus ei kuitenkaan ollut hullumpi!

Ja reservivänrikki Väinö Partanen, polyteekkari, alkoi ajatuksissaan piirrellä edessään olevalle paperipalalle näkemänsä »helvetin rivän» luonnosta. — Ehkä siitä voisi kehittää jotakin, tuumi Partanen, joka oikeastaan oli vielä jotakuinkin parraton, ja jota toverit siitä syystä nimittivät lempinimellä Untuvainen.

viime maailmansodan aikana. Mutta keksintönä ei se ole niin nuori kuin saattaisi luulla. Ensimmäisen sukellusveneen mainitaan tulleen rakennetuksi jo yli 300 vuotta sitten, nimittäin vuonna 1620. Jos sitä olisi heti voitu käyttää sodan toimiin ja sotapalvelukseen, niin olisipa sukellusvene ehtinyt mukaan jo kolmikymmenvuotisessa sodassa. Mutta kyllä se silloin vielä ja paljon myöhemminkin oli keksityksi tulemisestaan huolimatta aivan untumaton laitos. Ja kokonaan arvaamaton asia on, millä tavalla se olisi voinut vaikuttaa kehityksen kulkuun ja millainen maailman kehitys tällä hetkellä yleensäkin olisi, jos tämä keksintö olisi päässyt silloin nykyisellä tavalla vaikuttamaan sodan kulkuun. — Ensimmäisillä sukellusveneillä, jotka sentään merkisivät varsin alkuperäistä kokeilua, ei ollut todellista vaikutusta sukellusveneen historiaan eikä sen kehitykseen.

Sukellusvene ei ole sekään minkään salakan onkijan keksintöä, vaan on se lähtöisin oikeiden meripoikain parista. Keksijä eli ensimmäisen sukellusveneen rakentaja oli hollantilainen Cornelius van Drebel, joka rakensi sen Englannissa silloisen kuninkaan Jaakko I:n laskuun. Venettä kokeiltiin Thames-joella ja liikkuu se soutamalla. Soutajia mainitaan olleen kaikkiaan kaksitoista. Kun se oli päässyt veden alle, jota varten siinä oli eräänlaiset erikoislaitteet, saattoi vene liikkua siellä useamman tunnin ajan. Keksintö oli siis paljon lähempänä todellisuutta ja nykyistä muotoaan kuin ne lukemattomat ikiliikkujat, joita myös kautta maailman aikojen on yritetty keksiä ja yritetään vieläkin, mutta jotka useimmiten ovat siitä merkittäviä, että ne tuskin koskaan liikkuvat.

Tämän ensimmäisen kokeilun jälkeen tehtiin useita yrityksiä yhä täydellisemmän sukellusveneen rakentamiseksi, mutta niilläkään ei ollut mitään käytännöllistä merkitystä. Näiden kokeilujen perusteella tuskin voitiin tehdä edes minkäänlaisia johtopäätöksiä sukellusveneen tulevaisuuden merkityksestä. Sitä tuskin edes suunniteltiin sodankäyntiä varten. Mutta jo vuonna 1776 rakensi amerikkalainen David Bushnell sukellusveneen, joka oli tarkoitettu käytettäväksi oikein sodassa. Amerikkalaiset, jotka näihin aikoihin olivat sodassa Englantia vastaan, antoivat tämän sukellusveneen tehtäväksi upottaa englantil-

laisen Engle-nimisen sotalaivan. Tämän piti tapahtua siten, että sukellusvene yrittäisi päästä sotalaivan luo ja kiinnittää siihen aikapommin. Sukellusvene pääsikin aivan sotalaivan viereen, mutta sen ei onnistunut saada kiinnitetyksi pommeja »Englen» pohjaan. Lopuksi oli sukellusveneen pakkö soutaa — tämäkin sukellusvene kulki soutamalla — tiehensä, mutta pommi kyllä räjähti myöhemmin tuottamatta mitään vahinkoa kenellekään.

Tämä Amerikassa rakennettu sukellusvene antoi sitten asialle niin yleistä virikettä, että miltei kaikissa suurimmissa maissa ryhdyttiin suunnittelemaan sukellusvenettä, joka saattaisi tehokkaalla tavalla ottaa osaa sotatoimiin. Saksalainen Bauer yritti vuonna 1849 rakentaa sukellusveneen, joka voisi upottaa tai karkoittaa saartolaivat, mutta hän epäonnistui yrityksessään. Vasta viisitoista vuotta myöhemmin sai muudan sukellusvenen upotetuksi erään aluksen. Tämä upotettu alus oli amerikkalainen taistelulaiva Honsalonic. Sen upotus tapahtui helmikuun 17 p:nä 1864. Tämä laiva yritti silloin olleen Amerikan sisällissodan aikana saartaa Charlestonin kaupungin. Upottaminen tapahtui siten, että sukellusvenen onnistui puhkaista terävällä kokallaan vihollisensa rungon, mutta se sai tällöin itsekin saman kohtalon. Taistelulaivan upotessa seurasi sukellusvene sen mukana meren pohjaan ja 9 siinä ollutta miestä hukkuu. Tämä oli ensimmäinen sukellusveneen suorittama sotalaivan upotus, vaikkakin se tapahtui mainitulla kohtalokkaalla seurauksella.

Kymmenkunta vuotta sen jälkeen tilasi Ranskan laivasto ensimmäisen sukellusvenensä, mikä tapahtui vuonna 1886, ja se laskettiin vesille kaksi vuotta myöhemmin. Tämän sukellusveneen aseistuksena oli — sähköpora. Kun sukellusvene osoittautui tarkoituksen mukaiseksi, rakensivat ranskalaiset toisen veneen. Se oli 270 tonnin vene, joka sai rakentajansa mukaan nimen Gustave Zédé. Se valmistui vuonna 1893. Näihin aikoihin rakensivat eräät muutkin maat ensimmäiset sukellusvenensä, mutta vasta vuonna 1906 niiden rakennustoiminta pääsi varsinaiseen vauhtiinsa. Vuonna 1914 alkaneessa maailmansodassa sukellusveneet saivat todellisen »tulikaasteensa».

R.

TAIVALTAJAN TARINAA

Ystäväni! Oletko huomannut että olemme sivuuttaneet laakson pohjan ja tiemme kohoaa vähitellen ylöspäin? Minä tunnen sen siitä, että varjot tiellämme ovat lyhentyneet näköalot entisestään avartuneet, ja valo — tuollainen ihmeellinen ja tervehdyttävä — tulvi ylitsemme. Olemme matkamaassa uusia näkyjä, uusia elämänkohtaloita kohti.

Muistatko kanssaihmissämme tällä taipaleella. Muistatko tunnelmia ja mielialoja taipaleelle lähtiessämme? — Muistatko miten valkeus pakenemalla pakeni työn ja taistelun täyhteisiltä poluilta?

Mutta me päätimme kestää. Tiesimme, että hämärtyvä rinnettä alas laaksoon laskeutuessamme saisimme kokea jotain sellaista, josta vain yhteisin voimin ja äärettömin ponistuksin selviytyisimme. Ja silloin me sanoimme toinen toisillemme: olen lähelläsi veli. — Olen lähelläsi, sisar. Rohkeasti siis vain eteenpäin — — —

Me matkasimme pitkiä ilottomia taipaleita. Eteenpäin päästäksemme meidän täytyi raivata tiestämme jokainen askeleen ala, täytyi iskeä koko voimallamme, sillä m a t k a m m e p ä ä m ä ä r ä oli meille selvillä jo lähtiessämme. Vaikeammallakin matkaosuudella takoi aivoissamme vain yksi ajatus: e t e e n p ä i n .

Kaikki eivät päässeet laakson läpi. Monet parhaimmistamme, jotka äsken vielä kulkivat kanssamme rinta rinnan, jäivät. Eivät he t a i p u n e e t kovimmassakaan myrskyssä. He iskiivät lujimmin ja joutuivat myös lujimmat iskut saamaan. Sellaisessa kampaullussa he t a i t t u i v a t, ylväinä, voittajina kuolemassakin. Heidän uhriensa oli takuu pyhästä perinnöstä Suomen suvulle.

— Me jatkoimme hellittämättä — — —

Kun paimois alkoi hälvetä ja varjot tiellämme lyhentyä, tarjoutui meille tilaisuus katsella ympärillemme. Mihin vain katseemme osui, kohtasi se outoja näkyjä. Siinä, missä taanoin koti kohosi rauhallisin valoin vastaasi vilkuttaen, siellä savuavat rauniot lohduttomina kyykötivät. Siinä, missä kotikirkkosi seiso rauhan vertauskuvana, ristiään kohti taivasta kohottaen, siinä on nyt kohtalon ruoskan kirveltävä jälki. Tuhottuja arvoja kaikkialla. Laakson pohjalla varjot muodostivat syvän ja pitkän pimeyden . . .

Katsoitko vaeltavien veljesi joukkoa meidän noustessamme ensimmäisiä askelia laakson pohjalta ylöspäin? Huomasit varmasti heidän katseistaan lausumattoman lupauksen: M e n o u s e m m e . Ja jälleen kuulit tuon tutun rohkaisun: Veli, olen vierelläsi. — Sisar, olen vierelläsi. Rohkeasti eteenpäin

Nyt, kun valo tulvehti vastaamme ja näköalot avartuvat, kuulet taivallukseemme liittyvän uusia ääniä. Valossa rakennetaan, se mikä pimeydessä on rikkoutunut. Se rakentaminen on utuisviljelijän työtä joka suhteessa. Korven on väistyttävä, niin aineellisen kuin henkisenkin, antaakseen tilaa viljelykselle sen kaikkinaisessa ja laajimmassa merkityksessä. Ja tähän rakentamiseen meidän on käytävä samoin käsi kädessä ja rinta rinnan niinkuin me taivalsimme läpi laakson, toisiamme tukien ja rohkaisten.

Uskallaan toivoa, että meidän on helppo suorittaa tämä rakennustyöme siitakin huolimatta, että kulkemamme taival on ollut raskas ja vaivaloinen. Vaikka olemme tällä matkalla paljon menettäneet aineellisesti on henkinen voimamme enti-

SUOMEN MIEHEN PUKU

Kapulan kierrettyä viime syksynä, kutsun saaneiden miesjoukkojen kokoontuessa lähemmään sodan tanterille kotiaan ja maataan puolustamaan, tuli näkyviin muuan maamme köyhyyden luonnollinen ilmaus: kelvollisista kenttäpukimista oli puutetta. Armeijan ja suojeluskuntien yhteisisäkkään varastoissa niitä ei voinut olla riittämiin. Sodan ensi vaiheessa moni mies joutui lähemmään rintamalle omista siviilitalamineissaan. Mutta monella ne olivat kenttäoloja varten kovin kehnot, varsinkin kun talvi oli edessä.

Vastaisuutta varten tämä puute olisi korjattava. Siihen on kaksi eri ratkaisua. Ensiksi se, että valtion toimesta hankitaan ja ylläpidetään koko tarvittava varusmäärä. Se kysyy hyvin paljon rahaa. Lisäksi siten haaskaantuu hyvin paljon rahaa, koska vaatevaraa, varastoissa seistessäänkin, huomattavasti kuluu. Se on määrävuosien jälkeen poistettava, korvattava uusilla. Niin suuren tuhlaukseen meillä ei ole varoja.

Toinen, taloudellisempi ja samalla erikoisvivahteinen tapa olisi se, että jokainen mies, joka tietää joutuvansa riveihin, jos vaara uhkaa maataamme, ottaisi itse varustaa itsensä. Harvoilla kuitenkin on varaa teettää aivan ylimääräistä pukua kaappiinsa, vain pelkästään sotaa silmälläpitäen. Sen vuoksi esittäkäämme harkittavaksi seuraava ehdotus:

Suomen mies ruvetkoon äsken käydyn sodan muistoksi käyttämään parempana pukunaan, pyhinä ja juhlatilaisuuksissa, sellaista joka on mahdollisimman paljon käytännöllisen asepuvun tapainen.

Miksei vallan kenttäpuvun mallinenkin. Kangas niin hyvää laatua kuin kunkin kukkaro salli. Väri voi kyllä vaihdella. Tärkeintä se, että takissa on runsaasti taskuja ja että se on lämmin tai ainakin niin tilava, että sen alle voi lisätä lämmintä. Ja että se todellakin tyydyttävästi korvaa kenttäpuvun silloin, jos vielä on tuleva kutsu maan puolustamisen ylevään juhlaan. Yhä parempi, jos kuosissa voitaisiin päästä vaikka täyteen yhdenmukaisuuteen; siihenhän pyrkivät siviilimäisetkin juhlapuvut.

Hyvinkin pian voisimme tottua käsittämään, että tuollainen sotisovan kaltainen on todella juhlapuku — jollaista ei ole muilla kansoilla. Sen tulisi olla kelvollinen ja hyväksyttävä mihin juhlatilaisuuteen tahansa, tai paremminkin sille tulisi osoittaa enemmän arvonantoa kuin muunlaisille juhlapuvuille. Onhan se miehen puku.

Minkä vakaan vaikutuksen tekisikään kansamme, jos sen miehet aina kokoontuisivat arvokkaampiin tilaisuuksiin vaikkuttavassa puvussa. Se olisi myös omiaan luomaan yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Ja kuten sanottu, tapahan voitaisiin nyt ottaa käytäntöön isken päättyneen sodan välttöivän muiston ylläpitämiseksi.

Lawri.

sestään suuresti kasvanut. Olemme oppineet tuntemaan toinen toisemme voimat ja olemme myös oppineet niihin enakkoluottomasti luottamaan. Näissä merkeissä, ystäväni, lähtekäämme keuvettä ja onnellisempaa tulevaisuutta kohti. Älä väheksy omaa osasi tässä rakennustyössä, vaikkakin se tuntuisi sinusta itsestäsi vähäpätöiseltä. Älä anna vastoinkäymisten tai sinua mahdollisesti kohtanneiden menetysten